GAZETA LWOWSKA.

We Srodę Nro. 33. 26. Lutego 1817.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — Ceniąc N. Pan wieloletnie dobre usługi Galicyyskiego Kommissarza cyrkułowego 2giey klassy, W. Franciszka Winklera, maiąc oraz szczegolnieyszy wzgląd na iego świetne zasługi w czasie trzyletniego urzędowania iego za granicą, raczył mianować go Sekretarzem gubernialnym kraiowego Gubernium Galicyyskiego.

Oprócz tego raczył J. C. K. Mość mianować Galicyyskimi Kommissarzami cyrkułowymi 2giey klassy: W. Franciszka Kriegsfelda, Kommissarza cyrkułowego 3ciey klassy, i W. Jędrzeia Ettmajera, Koncepistę kraiowego Prezydium Galicyyskiego; zaś Kommissarzem cyrkułowym 3ciey klassy W. Karola Seitza, Koncepistę Gubernium Galicyyskiego, a to ze względu na ich zdolności i dotychczasowe gorliwe usługi.

C. K. Galicyyski Trybunał Appellacyyny, mianował W. Jana Jakubowicza, Auskultanta C. K. szlacheckiego Sądu Lwowskiego, Komornikiem Sądu szlacheckiego Tarnowskiego, w Sekcyi Cyrkułu Myślenickiego.

Dziedzic Hłuboczka wielkiego, W. Żurakowski, dowiódł swóy patryotyzm przez podane do przełożonego cyrkułowego Urzędu Tarnopolskiego oświadczenie, że iednego żołnierza, który w woynach r. 1813, 1814 lub 1815go stał się inwalidem, na cały czas życia iego chce opatrywać i utrzymywać.

W Cyrkule Tarnowskim ofiarowali na wsparcie Galicyyskich Szpitalow Siostr Miłosierdzia: W. Kozłowiecki, Dzierżawca Chodaczkowa 24 rubli w śrebrze, a Dominium Zarwanica 17 ZR. 30 Kr. iako składki dobrowolne, które między Szpitale Lwowski, Przeworski i Maryampolski w równych częściach, a to po 8 rubli w śrebrze, i po 5 ZR. 50 Kr. w W. W. podzielonemi będą, i o których Rząd kraiowy ninieyszem z pochwałą publicznie donosi.

Z Wiednia d. 18. Lutego. — N. Cesarz i Król raczył swoiego dotychczasowego Posła przy Dworze Królewsko-Hiszpańskim, Aloizego Xięcia Kaunitz-Rittberga mianować Posłem w Rzymie, a w mieysce iego wysłać iako Posła do Madrytu, Franciszka Hrabiego Saurau, dotądczesnego Gubernatora Lombardyi.

Według ogłoszenia C. K. Zjednoczoney Deputacyi wykupna i umorzenia, spalono znowu dnia 17. b. m. Dwanaście Miliionów papierowych pieniędzy, z których 10 milionów drogą dobrowolney pożyczki, otworzoney Patentem z dnia 29. Październikа r. z., a 2 miliony przez działania Banku weszły.

Wiadomości zagraniczne.

Kraie Barbaryyskie.

Gazety Hamburskie umieściły list z Algieru pod dniem 17. Grudnia pisany, który zawiera, co następuie: „Według powieści osób tu przybyłych zdaie się, iż w Europie sądzą, że miasto nasze całkiem prawie zniszczone, przynaymniey przez lat 50 szkodzić nie będzie. Lecz rzecz wcale się ma inaczey; uszkodzone warownie i okopy zupełnie iuż naprawione; Dey ma iuż małą flotyllę złożoną z 3ch fregat, iednego bryga i 20 batów działowych, które wszystkie są mocno osadzone ludźmi, i mogą znowu zacząć nowe korsarstwo. Dawniey nazywano tu brańców niewolnikami, teraz zaś zowią ich ieńcami woiennymi; ale ta zmiana nie polepszyła niestety losu tych nieszczęśliwych. Dey iest zdolnym do przedsięwzięć mężem, nadzwyczaynie czynnym, obdarzonym rzadką odwagą i męztwem osobistem. Żyiemy tu prawie w zupełney niewiadomości o tem, co się w Europie dzieie, i tylko czasem otrzymuiemy niektóre gazety Francuzkie. Pomiędzy Konzulami, Duński i Szwedzki, naylepiey są tu widzianymi."

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Prezydent tych Stanów przesłał d. 26go Grudnia r. z. do Senatu poselstwo, tyczące

się nieskuteczności praw względem uchybień przyi cielskim Mocarstwom (mianowicie przez wspieranie powstańców w Ameryce Hiszpańskie), którym to uchybieniom tama położoną, i lepsze środki dla dopięcia tego zamiaru obmyślonemi bydź powinny. Poselstwo to odesłano do roztrząśnienia Wydziałowi Spraw zagranicznych.

Do Kongressu podano bardzo wiele skarg przeciw korzyściom pierwszeństwa, iakie maią okręty Angielskie przed okrętami Amerykańskiemi w handlu wzaiemnym. Podano także prośby o zakaz palenia gorzałki z żyta.

W Nowym Yorku utworzono niedawno Szkołę Afrykańską. Uczą się w niey młodzi utalentowani Murzyni, którzy potem maią bydź Nauczycielami ziomków swoich w Afryce. Założono przytem tę zasadę, iż żaden Naród nie czyni w polorze znakomitych postępów, kiedy mu ziomkowie z własnego pokolenia iego dobrym nie przodkuią przykładem; z tego to powodu wybiera Rząd Zjednoczonych Stanów nie z pomiędzy swych Obywateli, lecz z pomiędzy Afrykanów ludzi, przeznaczonych na wysłańców do owey części ziemi.

Ameryka Hiszpańska.

Jeżeli można dać wiarę (nadeszłym do Londynu) listom z części St. Domingo, władztwu Pethiona podległey, tedy wszystkie dawnieysze wiadomości o zwycięztwach powstańców w Wenezueli są zupełnie prawdziwemi, a z resztą także i miasto Karakas od woyska Królewskiego opuszczone. Nieszczęśliwy wojownik Boliwar, który się w Cayes znayduie, miał z Wenezueli otrzymać wezwanie, aby tam przybył i złączył się z powstańcami, przyiaciołmi swoimi. Osady Królewskie w Mexyku i Veracruz, czynią wszystko co mogą, aby swóy związek utrzymać. Dwie twierdze, które przez Mexykańskich powstańców osadzone były, są według nowszych doniesień z Ameryki północney po zaciętych potyczkach znowu odebrane. Wściekłość i okrucieństwo, miały z obydwóch stron doyśdź do naywyższego stopnia, a każdy sposób niszczenia iest przyiemnym, iakożkolwiekby był zdradzieckim i oburzaiącym. Przy zdobyciu twierdzy Montblanc pod Orizabą, dnia 15. Listopada r. z., przeszła cała kompaniia woyska Królewskiego bez broni na pozór do powstańców, w twierdzy będących. Ci powierzyli zbiegom broń do obrony, lecz zdradzonymi zostali. Zbiegi obrócili broń przeciwko osadzie, i szturmem zewnętrznym wsparci, twierdzę zdobyli, a potem wszystkich wyrżnęli. Teraz oblega ich znowu mocnieyszy korpus powstańców.

Naypóźnieysze wiadomości z Rio-Janeiro, do d. 31. Października r. z. dochodzące, donoszą: że woysko Portugalskie posuwa się bardzo zwolna w krainie nad rzeką la Plata, i że według wszelkiego prawdopodobieństwa przed końcem Listopada w pobliskości Maldonado lub Montevideo nie stanie. (Z tego okazuie się, że rozgłoszone przez niektóre gazety wiadomości o zdobyciu Montevideo przez woysko Portugalskie, są fałszywe.)

Hiszpaniia.

Z Kadyxu piszą pod d. 6. Stycznia, co następuie: „Między korsarzami, szkodzącemi tak bardzo handlowi naszemu na wstępie do ciaśniny morskiey, i napadaiącemi iuż nawet na brzegi nasze, iest ieden o 26ciu działach, dwa o 24rech, trzy o 18stu działach, a kilka z mnieyszą ich liczbą. Wszystkie maią banderę czerwoną i czarną, a codziennie słychać, że chwytaią Hiszpańskie okręty kupieckie. Przedsięwzięto teraz dzielne środki dla położenia końca tak wielkiey ich zuchwałości; kupcy miasta tuteyszego przyczynili się do tego wielkiemi ofiarami. Rabusie, którzy nam tak wielką szkodę czynią, nie są wyłącznie powstańcami Ameryki południowey; znayduią się także między nimi Angloamerykanie, a nawet i Maury od brzegów Afrykańskich.“

Niemcy.

N. Król Bawarski rozkazał, aby na rok etatowy 1816/1817sty podobnyż podatek na koszta woienne, iak i zeszłego roku wybierać, a to dla dalszego opędzenia tak częściowey wypłaty wynagrodzeń i pretensyi woiennych, iako też zaległych summ kapitałowych i prowizyi. Innem rozporządzeniem Królewskiem nakazano na bieżący rok etatowy 1816/1817sty podobneż, iak roku zeszłego podatki na opędzenie zwyczaynych wydatków rządowych, tak w dawnieyszych Prowincyach Królestwa, iako też w Xięstwach Wircburskiem i Aszafenburskiem wybierać.

Według rozporządzenia z dnia 2go Lutego, skłonił się nareszcie N. Król Bawarski do tego, iż dogodził usilnym i ponawianym prośbom Ministra Stanu Spraw zagranicznych, Spraw wewnętrznych i Przychodów, Hrabiego Montgelasa, o sprawienie mu przy słabem zdrowiu iego ulgi w urzędowaniu, uwolniwszy

go od całego ciężaru powierzonych mu dotąd urzędów Stanu, zostawiwszy mu dotych zasową rangę i wyznaczywszy mu roczną pensyę 30,000 złotych, zamawiaiąc sobie iednakże radę onegoż w nadzwyczaynych wypadkach. Na przyszłość Ogólne Ministerium Stanu stanowi naywyższą Władzę wykonawczą, i dzieli się na 5 oddzielnych Ministeriów, a mianowicie na Ministerium Domu Królewskiego i Spraw zagranicznych, tudzież na Ministeria Sprawiedliwości, Spraw wewnętrznych, Przychodów, i Woyny. Każde z nich ma osobnego Ministra, a tymi są: co do Spraw Domu Królewskiego i Spraw zagranicznych, Hrabia Aloizy Rechberg; co do Sprawiedliwości, Hrabia Reigersberg; co do Spraw wewnętrznych, Hrabia Thürheim; co do Przychodów, Baron Lerchenfeld; co do Spraw woyny, Hrabia Triva. Naywyższą Władzę doradczą stanowi Rada Stanu, podobnież na 5 Wydziałów podzielona, która się nad proiektami, przez Ministeria Stanu podanemi, kollegiialnie naradza, w mieszanych przedmiotach prawnych stanowi, i na początku każdego roku rządowego jeneralny etat przychodów, przy końcu zaś zdanie sprawy od Ministrów odbiera. Każde Ministerium Stanu składa się: z Ministra, z jeneralnego Dyrektora, z potrzebney liczby Radców ministeryalnych, z jeneralnego Sekretarza, i z Kancelaryi. Rada Stanu składa się z Ministrów, z Marszałka polnego maiącego rangę Ministra, z jeneralnych Dyrektorów przy Ministeriach będących, z wydziałowych Radców Stanu, i z jeneralnego Sekretarza. Król i Królewic Następca tronu będą przy ważnieyszych rosprawach w Radzie Stanu obecnymi. Królestwo ma bydź (z włączeniem krainy nad Renem, i z wcieleniem Kommissoryatów mieyscowych) na 8 Okręgow podzielone, z których każdy jeneralnego Kommissarza i Radcę okręgowego, z dwóch Izb (Spraw wewnętrznych i Przychodów) otrzyma. Dla wykonywania naywyższey Władzy Sprawiedliwości będzie w każdym Okręgu Sąd Appellacyyny, a dla całego Kraiu naywyższy Sąd Appellacyyny utworzony. Dla ustalenia reprezentacyi, mogącey połączyć ufność Ludu z siłą Rządu, ma corocznie w Okręgach Rada kraiowa bydź zwoływaną, i pytaną o zdanie swoie względem przedmiotów, które iey Rada Stanu co do prawodawstwa i podatków przełoży. Rada Stanu zgromadzi się natychmiast, i poda zdanie swoie względem podziału i oznaczenia zakresu działalności Ministeriów. Jako przedmioty pierwszego rzędu, oznaczone są: roztrząsanie instrukcyi służby; roztrząsanie Konstytucyi Królestwa, prawodawstwa i ogólnego stanu przychodów, w celu zaprowadzenia równowagi między przychodami i wydatkami Królestwa; środki i drogi do utrzymania i popierania wierzytelności kraiowey (kredytu); środki i drogi do sprawiania wszelkiey ulgi rolniczym i zarobkowym klassom Ludu, obecnie zaś naycelniey do zabezpieczenia Kraiu od klęsk, z powodu niedostatku i drożyzny zboża zagrażaiących. Przy końcu zawiera rozporządzenie Królewskie mianowanie Ministrów, jeneralnych Dyrektorów i Sekretarzów jeneralnych, iako też mianowanie do 5ciu Wydziałow Rady Stanu, które z Okręgow Królestwa zastąpione bydź mnaią. Wszyscy nowomianowani Członkowie Ministerium Stanu i Rady Stanu, obeymuią urzędowanie swoie tylko tymczasowo aż do przyszłego roku etatowego, i będą aż do owego czasu całe dotychczesne pensye swoie pobierać.

Dziennik rządowy Królestwa Wirtembergskiego z dnia 1go Lutego, umieścił uchwałę Królewską z dnia 30go Stycznia 1817go względem wolności druku. Wstęp do tey uchwały iest następuiący: „Aby wolnemu udzielaniu myśli i światłych uwag drogą druku żadnych innych, iak tylko rozkazem prawa obwarowanych granic nie zakładać, a przez to okazać Poddanym Naszym dowód Naszego sposobu myślenia i zaufania, że wolność ta nadużywaną nie będzie, postanowiliśmy co następuie: Wszystkie dotychczesne rozporządzenia względem wolności druku i czytania są zniesione, i pozwala się bez cenzury drukować wszelkie pisma, których osnowa mocą nınieyszey uchwały za zbrodnię lub występek poczytaną nie iest. Zakazuią się pisma i obrazy wszeteczne, nieobyczayne i buntownicze, tudzież targanie się na Rodzinę Królewską, na sławę osób prywatnych, Urzędników Stanu, na Stany kraiowe, na Rządy i na Monarchów zagranicznych. Gazety etc. mogą bez cenzury bydź drukowane; tylko w czasach woyny waruie sobie Rząd cenzurę onychże. Drukowane pisma Stanów nie podpadaią żadney cenzurze. Przekraczania karanę będą według prawnych i narodowych ustaw o potwarzy, o bluźnierstwie przeciwko świętościom, o zdradzie główney i kraiowey, o zbrodniach obrażonego Majestatu, o opieraniu się Zwierzchnościom, i o krzywdach. Zwierzchnicze Kollegium Cenzury i Instytut Fiskała książek są zniesione.

Instytut Kadetów w Sztutgardzie, takoż zniesiony.

Z Kasselu (w Elektorstwie Heskiem) donoszą pod d. 23. Stycznia co następuie: „Od

)(2

nieiakiego czasu przeniesiono u nas wielu Officerow sztabowych i podrządnych do urzędów cywilnych, bez zastąpienia ich innymi w Woyskowości. Z tych i innych powodow wnoszą powszechnie, że Rząd powziął myśl rozpuszczenia niebawnie całego woyska, a wprowadzenia uzbroienia Ludu, do czego dały mu iuż przykład inne Rządy." (Gazeta Kasselska z dnia 4. Lutego przeczy zupełnie tey wieści, i ogłasza ią za złośliwą.

W Hamburgu i Frankforcie nad Menem wynosiło disconto 8 od sta, a to dla niedostatku gotowych pieniędzy. Niedostatek ten po hedzi częścią z wysyłanych do Rossyi pieniędzy na zboże. Tak n. p. posłano tam w połowie Stycznia z Banku Hamburskiego milion markow srebra za żyto, przez co w Rossyi dla wielu zakupywań, ceny zboża znacznie podskoczyły.

Od Wyższego Renu donoszą pod d. 22. Stycznia co następuie: „Bandy rozbóynicze w Lotaryngii Niemieckiey staią się co ráz śmielszemi, i co raz rozlegley krążą. Potrzeba będzie przedsięwziąć wspólne kroki ze strony kilku Rządów, a mianowicie ze strony Francyi, Prus i Bawaryi. Już kilkokrotnie oddziały woyska Bawarskiego przeciwko nim wyruszały, i niektórych rabusiow pochwytały. W okolicy Bitschu, zamyślaią wezwać Gminy do krążenia przeciw onymże. Zgoła, bezpieczeństwo publiczne tey zimy daleko bardziey iest zagrożone, aniżeli w trzech poprzedzaiących."

„Nędza i niedostatek przy coraz w górę idących cenach artykułow naypierwszey potrzeby, staią się większemi, i każą się na wiosnę, gdzie niedostatek ieszcze większym bydź musi, nieprzyiemnych scen lękać. Rządy czynią wprawdzie wszystko co mogą dla zaradzenia nędzy, i zakupuią znakomite zapasy zboża, ażeby Kraie swoie w żywność opatrzyć; iednakowoż to nie iest dostatecznem. Summy, łożone dla dania wszędzie potrzebnego wsparcia, są za wielkie, a nadto często nie korzystano z przyiaźney chwili, gdzie kupno zboża i założenie magazynow pomyślnie udać się mogło."

Donoszą z Ratyzbony, że d. 20. Lutego zszedł tam z tego świata JO. Xiąże Prymas, Arcybiskup Ratyzboński, niegdyś W. Xiążę Frankfortski. Ubodzy utracili w nim wielką podporę.

Między nowemi dziełami przyodycznemi, które dla otwartości swoiey i dobitnych wyrazow wielką uwagę na siebie ściągaią, ma pierwsze mieysce pismo peryodyczne: Isis. Wydawcą iego iest znany z naturalney filozofii i innych pism oryginalnych Professor Jenayski P. Ocken. Dziennik ten wychodzi z druku pod tarczą Waymarskiey Konstytucyi stanowey, którą P. Ocken, bynaymniey na to nie zważaiąc, z wielką otwartością i śmiałością roztrząsnął.

Kraków.

Na dalszych posiedzeniach Seymu tego wolnego Miasta, roztrząsano przedmioty mnieyszey wagi. Zasługuie na uwagę wniosek Reprezentanta Sołtykiewicza, w skutku którego postanowiono podać tę propozycyę: aby wolno było Zgromadzeniu Reprezentantow podane mu od Senatu proiekta do prawa, ieśliby takowe do przyięcia za niezdolne uznanemi były, modyfikować i znowu przesyłać ie Senatowi, ażeby ten po powtórnem naradzeniu się rozstrzygnął: czyli ten zmodyfikowany proiekt podanym bydź ma Zgromadzeniu Reprezentantow iako nowy proiekt do prawa dla powtórnego głosowania, i przyięcia lub odrzucenia*).

Co się tycze proiektu do prawa: aby zaległe, Instytutom Dobroczynności należące się prowizye, drogą polityczney exekucyi, podobnie iak podatki wybierać, uchwalono: ażeby Kommissya, przez Trybunał sądowy ustanowić się maiąca, w czasie peremptorycznego terminu iednego roku roztrząsnęła wszystkie te powinności, i rostrzygnęła, które z nich żadney wątpliwości nie podpadaią; poczem takowe na wszystkie czasy drogą polityczney exekucyi, podobnie iak podatki, wybieranemi bydź powinny.

Po ukończeniu czytania Budżetu, obrała Izba Reprezentantow Wydział dla roztrząśnienia onegoż i zdania sprawy o nim.

*) Według dotychczasowego przepisu mieli Reprezentanci prawo tylko przyięcia, lub odrzucenia proiektu, bez wdawania się w rosprawy o modyfikacyę.

Omyłka. W numerze 27mym tey gazety, na stronnicy 16 pod artykułem z Krakowa, w wierszu 10tym i 21ym z góry, gdzie o wyborze Sędziego pokoiu iest mowa, zamiast Gołuchowski, czytać X. Kanonik Żarzecki.

Do tey gazety załączony iest 4ty numer Rozmaitości.